

Iesaisties "Latviešu grāmatai 500"!

Šogad Latvija atzīmē vēsturisku notikumu, kas būtiski ietekmēja latviešu rakstītās valodas un kultūras attīstību, kā arī nācijas izveidošanos – paiet tieši piecsimt gadu, kopš iespiesta pirmā grāmata latviešu valodā.

Aicinām iesaistīties cikla pasākumos un akcijās, atstājot savu liecību nākamajām paaudzēm un sagādājot sev, ģimenei, draugiem neaizmirstamas atmiņas!

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) aicina [visas akcijas atrodi www.gramatai500.lv sadaļā "piedalies"!]:

- Piedalies akcijā "Mans grāmatplaukts"!

Nofotogrāfējies pie sava grāmatu plaukta un līdz š.g. 1. oktobrim iesūti to LNB zemāk norādītajā saitē – to kopā ar citu lasītāju fotogrāfijām kā laikmeta liecību no latviešu grāmatas piecsimtgades 8. novembrī kopīgā sējumā ievietosim Tautas grāmatu plauktā. Fotogrāfiju un aprakstu sūti šeit: <http://ej.uz/LG500-anketa>

- Uzdāvēini savu īpašo grāmatu LNB Tautas Grāmatu plauktam – vienīgajam grāmatu plauktam pasaulē, kuram ir sava mājas lapa!

Izvēlies vienu sev ļoti īpašu grāmatu, kuru veltīt nākamās latviešu grāmatas piecsimtgades lasītājam, ieraksti tajā savu novēlējumu un pastāsti, kāpēc tā ir īpaša, ar ko īpašu tā Tev saistās. Atnes to uz LNB, nododot Klientu apkalpošanas centrā vai arī 8.novembrī īpašā Latviešu grāmatai 500 notikumā "Cauri tumsai ar grāmatu", ko rīkosim LNB. Ja nevari būt Rīgā, savu īpašo grāmatu sūti Latvijas Nacionālajai bibliotēkai pa pastu: Rīgā, Mūkusalas ielā 3, LV-1423, ar norādi "Dāvinājums Tautas Grāmatu plauktam".

- Piesakies ekskursijā savā dzimšanas vai vārda dienā un nosvini to bibliotēkā kopā ar ģimeni un draugiem!
- Uzdāvēini sev, draugam, ģimenei bezrūpīgu dienu!

Ienāciet LNB, izpētiet latviešu grāmatas vēsturei un mūsdienām veltītas izstādes – ekspozīciju "Grāmata Latvijā", "Tiesības uz bibliotēku", "Birkerts. Bibliotēkas. Gaisma". Tālāk dodieties uz kādu no lasītavām, pirms tam 5 minūšu laikā bez maksas izgatavojot LNB lasītāja karti (paņemiet līdz personu apliecinošu dokumentu) un pavadiet laiku starp grāmatām ar skatu uz Rīgas vecpilsētu. Uzbrauciet 11.stāvā un par piemiņu nofotografējaties ar Rīgu panorāmu fonā. Dodieties atzīmēt aizraujoši meditātīvo dienu LNB ēdnīcā "Klīversala" vai kafejnīcā "Divi Raiņi".

- Aizved bērnu uz LNB Bērnu literatūras lasītavu!
- Iesaki skolotājiem radošu bezmaksas nodarbību skolas klasei LNB Virtakas klasē!
<https://lnb.gov.lv/services/ekskursijas/>
- Ieplāno kalendārā cikla "Latviešu grāmatai 500" kulminācijas notikumu "Caur tumsu ar grāmatu" š. g. 8. novembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā – datumā, kad mūsu rīcībā ir pirmās liecības no 1525. gada par drukātu grāmatu latviešu valodā. Tā būs īpaša diena, piecsimtgades svinības var piedzīvot vienu reizi mūžā! Arī vairākās Latvijas publiskajās bibliotēkās notiks tiešraides translāciju – interesējies savā bibliotēkā!

Citas idejas:

- Svētku reizēs dāvini saviem mīļajiem radiem un draugiem grāmatu!
- Uzdāvēni sev un savai ģimenei un draugiem pastaigu pa latviešu autoru Citātu ceļu Rīgas parkos un apkaimēs (paldies par sadarbību SIA "Rīgas meži"), uzmeklējot uz kāda no soliņiem latviešu autoru domu graudus. Tos vari atrast Uzvaras parkā, Arkādija parkā, pie Māras dīķa, Dzegužkalnā, Nordeķu muižas parkā, Bolderājas velo ceļā, Ķengaraga promenādē, Strēlnieku laukumā, pie Bastejkalna, Brīvības laukumā, Operas nama skvērā, pie Latvijas Universitātes, Vērmanes parkā, Esplanādē, Viestura dārzā, Neatkarības laukumā, Ziedoņdārzā, kā arī pie Mežaparka estrādes. Karti meklē www.gramatai500.lv sadaļā "piedalies".
- Izlasi vismaz vienu grāmatu mēnesī latviešu valodā un izaicini savus draugus sociālajos tīklos vai klātienē apmainīties ar iespaidiem par izlasīto.
- Atvēli 15 minūtes dienā vai nedēļā kopīgai lasīšanai ģimenē, draugu lokā vai darba kolektīvā. Tā ir lieliska iespēja pavadīt kvalitatīvu laiku kopā – katram lasot sev interesējošu literatūru. Iedvesmu grāmatu izvēlei meklē Latvijas Nacionālās bibliotēkas izdevumā "Literatūras ceļvedis"! <https://www.literaturascelvedis.lv/>
- Izveido pats savu grāmatu klubu!
- Izveido savu iemīļotāko grāmatu vai citātu sarakstu, sarīkojumos, dzimtu sanāksšanas reizēs izveido savu mīļāko grāmatu autoru citātu spēli, citātu apmaiņas punktu.
- Pārsteidz tuviniekus un draugus, nolasot viņiem īsāko detektīvstāstu par grāmatu pasaulē!
- Ienāc Latvijas Bibliotēku portāla sadaļā "Latviešu grāmatai 500" un uzzini, kā piecsimtgadī svin bibliotēkas visā Latvijā. Ja dodies Latvijas apceļošanā, iekļauj maršrutā arī reģionu bibliotēkas!
- <https://www.biblioteka.lv/gramatai500/>
- Apmeklē sev tuvāko bibliotēku – daudzās no tām šogad ir izcelta "Latviešu grāmatai 500". Veido pasākumus diasporas bibliotēkās!

Latviešu grāmatas dzimšana

Tas notika jau pirms 500 gadu un par to varētu uzrakstīt varenu piedzīvojumu stāstu! 1525. gadā uz Rīgu no Vācijas mucās ceļoja pirmie drukātie darbi latviešu un igauņu valodās – tolaik ceļa somu vietā nereti izmantoja mucas. Sūtījums līdz Rīgai tomēr nenonāca – Lībekas pilsētā grāmatas "arestēja", jo tās saturēja katoļu baznīcai satraucošu saturu – luterāņu tekstus, kas sludināja reformas. Pētnieki ir atraduši tā laika pilsētas vadītāja pierakstus, ka tas ir noticis 8. novembrī. 500 gadu – tas ir gandrīz piecas reizes vairāk nekā Latvijas valstij šodien! 500 gadu – tās ir 20 lasītāju paaudzes.

- Izpēti latviešu grāmatniecības vēstures laika joslu – šeit iepazīstinām ar dažiem svarīgiem gadskaitļiem, atrodi vairāk laika joslā www.gramatai500.lv

Latviešu grāmatai 500 laika josla:

- 1525** tiek iespiesta pirmā grāmata latviešu valodā
- 1585** iespiesta vecākā saglabājusies grāmata latviešu valodā – Kanīzija katehisms
- 1588** Rīgā Nikolausa Mollīna vadībā sāk darboties pirmā grāmatu spiestuve Livonijā
- 1638** publicēta pirmā latviešu valodas vārdnīca – Georga Manceļa "Lettus"
- 1774** iznāk pirmais populārzinātniskais darbs latviešu valodā – Gotharda Frīdriha Stendera "Augstas gudrības grāmata"
- 1822** sāk iznākt pirmais latviešu laikraksts – "Latviešu Avīzes"
- 1856** iznāk Jura Alunāna "Dziesmiņas" – grāmata, kas tiek uzskatīta par latviešu nacionālās literatūras pirmsākumu
- 1879** iznāk pirmais latviešu romāns – Reiņa un Matīsa Kaudzīšu "Mērnieku laiki"
- 1899** iznāk pirmā grāmata Braila rakstā latviešu valodā – Augusta Deglava "Pastarā diena. Stāsts iz tautas dzīves"
- 1903** sāk iznākt pirmā pabeigtā universālā enciklopēdija latviešu valodā – Konversācijas vārdnīca
- 1919** dibināta Valsts bibliotēka – mūsdienās Latvijas Nacionālā bibliotēka
- 2010** izdota pirmā elektroniskā grāmata latviešu valodā
- 2025** notikumu cikla "Latviešu grāmatai 500" kulminācijas gads

Iepazīsti "Latviešu grāmatai 500" stāstu plašāk šajos materiālos:

- Noskaties nelielu animāciju par to, kas notika ar pirmo grāmatu latviešu valodā: <https://ej.uz/LG500Animacija>
- Noskatieties īsus video stāstus par svarīgiem "Latviešu grāmatai 500" vēstures aspektiem: <https://ej.uz/LG500VideoStasti>
- Pašizdrukājamu plakātu izstāde – saistošs stāsts par "Latviešu grāmatai 500", saprotams dažādām paaudzēm latviešu un angļu valodās. Tos var gan skatīt e-vidē, gan izdrukāt kā A4 darba lapas skolēniem vai darba kolektīvu sarīkojumos, izstādīt izdrukātus lielākā formātā vasaras nometnēs, pasākumos utml. www.gramatai500.lv sadaļā "piedalies".
- Vienkārši uztverama prezentācija par "Latviešu grāmatai 500", lejuplādējama: www.gramatai500.lv sadaļā "piedalies".
- Aizsūti saviem draugiem ārvalstīs, paņem līdzi Erasmus projektos un studijās ārvalstīs pašizdrukājamu plakātu izstādi angļu valodā, kur vieglā, asprātīgā veidā latviešu grāmata satiekas ar citām kultūrām un aicina apmeklēt Latviju. www.gramatai500.lv

Iespējams, lasot šo uzaicinājumu iesaistīties latviešu grāmatas piecsimtgadē, nāk prātā citas idejas, – lieliski, lai veicas to īstenošanā! Tās būs lieliskas atmiņas no šī vēsturiskā gada!

Uzzini vairāk: www.lnb.gov.lv

Nāc ciemos: Mūkusalas iela 3, Rīga, LV-1423

Piesaki ekskursiju: 22022920, ekskursijas@lnb.lv

Izmanto: gids.lnb.lv

lnb.gov.lv #lnb gramatai500.lv

Ja vēlies ieguldīt LNB